

Användning av kvalificerade skyddsidentiteter vid Polismyndigheten i Stockholms län

---

1. SAMMANFATTNING

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten har granskat användningen av kvalificerade skyddsidentiteter vid Polismyndigheten i Stockholms län (polismyndigheten). Granskningen har främst varit inriktad på hur polismyndigheten använder de kvalificerade skyddsidentiteterna och hur användningen dokumenteras.

Granskningen visar att det finns ett behov av de kvalificerade skyddsidentiteter som polismyndigheten förfogar över. Den dokumentation av användningen som förs centralt sker på ett tillfredsställande sätt. Nämnden har dock uppmärksammat vissa brister i de enskilda användarnas dokumentation. Användarna saknar tydliga rutinbeskrivningar gällande dokumentationen. Polismyndigheten har uppgett att ett arbete med att ta fram sådana beskrivningar pågår. Nämnden avser att följa upp frågan om rutinbeskrivningar inom ramen för framtida initiativärenden på området.

2. BAKGRUND

Nämnden har i ett tidigare ärende granskat användning och dokumentation av kvalificerade skyddsidentiteter vid Rikskriminalpolisen.¹ Nämndens iakttagelser i det ärendet gav anledning till liknande granskningar inom andra delar av polisväsendet. Nämnden beslutade därför att på eget initiativ granska användningen av kvalificerade skyddsidentiteter vid Polismyndigheten i Stockholms län.

Användningen av kvalificerade skyddsidentiteter omfattas i stor utsträckning av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL). Nämndens iakttagelser vad gäller omfattningen och den närmare användningen av de kvalificerade skyddsidentiteterna inom polismyndigheten redovisas därför inte i

---

¹ Se nämndens uttalande den 21 mars 2013 ”Användning av kvalificerade skyddsidentiteter vid Rikskriminalpolisen” (dnr 153-2012).

detta uttalande. Nämnden kommer att delge polismyndigheten sina närmare iakttagelser genom ansvarig samordnare.

3. RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

Med stöd av lagen (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter kan polismän som arbetar med att förebygga allvarlig brottslighet eller som deltar i spanings- eller utredningsverksamhet avseende sådan brottslighet tilldelas en kvalificerad skyddsidentitet. Det innebär att polismannen får andra personuppgifter än de verkliga och att dessa kan föras in i statliga register samt i handlingar såsom körkort och pass (1, 2 och 4 §§ lagen om kvalificerade skyddsidentiteter). Med hjälp av de fiktiva personuppgifterna kan polismyndigheterna bygga upp täckidentiteter för sina anställda som kan användas till skydd vid t.ex. infiltration av kriminella grupper, kontakter med uppgiftslämnare och vittnesskydd.²

Det är inte den enskilde användaren, utan anställningsmyndigheten, som förfogar över den kvalificerade skyddsidentiteten.

Lagen om kvalificerade skyddsidentiteter reglerar inte på något mer ingående sätt hur den kvalificerade skyddsidentiteten får användas. En närmare reglering om användningen finns i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om användning av kvalificerade skyddsidentiteter inom polisen och i en bilaga till dessa föreskrifter.³ För bilagan gäller i vissa delar sekretess enligt 18 kap. 1 och 5 §§ OSL. I korthet kan nämnas att respektive polismyndighet och Rikskriminalpolisen centralt är skyldiga att dokumentera åtgärder som vidtas kring de kvalificerade skyddsidentiteterna. Vidare är de enskilda användarna skyldiga att dokumentera hur identitetshandlingar och övriga handlingar används.

4. GRANSKNINGEN M.M.

Granskningen har främst inriktats på i vilken utsträckning de kvalificerade skyddsidentiteterna används, hur användningen dokumenteras och hur den följs upp internt.

Granskningen har omfattat samtliga beviljade och inte avslutade kvalificerade skyddsidentiteter vid polismyndigheten. Nämnden har tagit del av både den dokumentation som förs centralt på myndigheten och den som förs av enskilda användare. Nämnden har även tagit del av polismyndighetens interna direktiv avseende kvalificerade skyddsidentiteter. Vidare har den person som ansvarar

---

² Prop. 2005/06:149 s. 19.

³ RPSFS 2010:1 FAP 480-2.

för samordningen av identiteterna vid polismyndigheten lämnat muntliga upplysningar.

5. IAKTTAGELSER OCH BEDÖMNING

5.1 Skyddsidentiteterna behövs

Nämndens granskning av såväl central dokumentation som av enskilda användares dokumentation visar att identitetshandlingar och andra dokument som hör till de kvalificerade skyddsidentiteterna används regelbundet och i stor utsträckning. Företrädare för polismyndigheten har vidare uppgett att alla de polismän vid myndigheten som har kvalificerade skyddsidentiteter använder dem ofta och behöver dem för att kunna utföra sitt arbete. Granskningen visar att det vid polismyndigheten finns ett behov av att använda de identitetshandlingar som hör till en kvalificerad skyddsidentitet. Detta visar enligt nämndens mening att det finns ett behov av de kvalificerade skyddsidentiteter som Polismyndigheten i Stockholms län förfogar över.

5.2 Användningen dokumenteras i huvudsak väl

Granskningen visar att den dokumentation som förs centralt vid polismyndigheten upprättas löpande och innehåller de uppgifter som föreskrivs. Även dokumentationen som förs av användarna av de kvalificerade skyddsidentiteterna sker löpande. Den innehåller i huvudsak de föreskrivna uppgifterna men nämnden har kunnat iaktta vissa brister. Rikspolisstyrelsens föreskrifter ställer krav på att förhållandevis specifika uppgifter anges om hur och när de handlingar som hör till de kvalificerade skyddsidentiteterna har använts. För att uppfylla dessa krav måste användarna i vissa fall vara något mer detaljerade i sin redovisning.

5.3 Rutinerna kring dokumentation har vissa brister

Granskningen visar att polismyndigheten har lämpliga rutiner med avseende på den dokumentation som sker centralt på myndigheten. Det tidigare omnämnda interna direktivet innehåller tydliga anvisningar avseende dokumentation och är även i övrigt ändamålsenligt utformat.

Företrädare för polismyndigheten har uppgett att de enskilda användarna informeras om rutinerna för användning och dokumentation vid ett inledande samtal. Nya användare av kvalificerade skyddsidentiteter deltar också i ett mentorskapsprogram. Nämndens slutsats av granskningen är att denna ordning fungerar på ett i huvudsak tillfredsställande sätt och att ordningen innebär att reglerna i sina huvuddrag är förankrade hos de enskilda användarna.

Av förarbetena till lagen framgår emellertid att det bör finnas strikta rutiner för hur tjänstemannen kan ta ut och disponera de aktuella handlingarna och hur

användningen ska rapporteras och dokumenteras.⁴ De enskilda användarna vid polismyndigheten saknar sådana tydliga rutinbeskrivningar. Polismyndigheten har uppgett att den tillsammans med Rikskriminalpolisen arbetar med att ta fram sådana dokument. Nämnden utgår från att detta arbete prioriteras och nämnden kommer att följa upp frågan inom ramen för framtida initiativärenden på området.

5.4 Användningen och dokumentationen följs upp internt

Nämnden har tidigare konstaterat att myndigheternas egna rutiner och interna kontroll är särskilt viktig i en verksamhet som inte är öppen för allmänhetens insyn.⁵

Nämnden har vid sin granskning av polismyndighetens dokumentation noterat att de enskilda användarnas dokumentation kontrolleras löpande. Det har inte framgått av dokumentationen om användarna fått någon återkoppling avseende brister efter kontrollerna. I det interna direktiv som omnämns ovan finns rutiner avseende uppföljning och återkoppling. Nämnden bedömer att rutinerna för uppföljning och återkoppling i direktivet är godtagbara. Direktivet är upprättat i september 2013 och har därför inte hunnit få genomslag i den dokumentation som nämnden granskat.

---

⁴ Prop. 2005/06:149 s. 50.

⁵ Se nämndens uttalande den 14 juni 2012 ”Användning av kvalificerade skyddsidentiteter inom det särskilda personsäkerhetsarbetet” (dnr 139-2011).